

A black and white photograph of three people—a woman on the left, a man in the center, and a woman on the right—smiling and looking at a document together. They are in an office setting. A blue semi-transparent banner is overlaid on the bottom half of the image, containing white text and a logo.

Pensionsskyddscentralens årsberättelse 2017



Pensionsskyddscentralen
ELÄKETURVAKESKUS

Verkställande direktörens översikt 2017



Finlands ekonomi rycktes med i världsekonomins tillväxt med en fart som överraskade nästan alla. Sysselsättningen förbättrades och sysselsättningsgraden bland äldre personer ökade fortsättningsvis.

Den förväntade pensioneringsåldern höjdes emellertid bara en aning, vilket än en gång bevisade att pensionsreformen behövdes för att målet för år 2025 ska kunna nås. Højningarna av pensionsåldern, som ingick i pensionsreformen, börjar ju ha en höjande effekt på den förväntade pensioneringsåldern först år 2018.

Den nya partiella ålderspensionen blev populär, ca 12 500 personer tog vara på den möjligheten. Partiell ålderspension ger individen större flexibilitet vid pensioneringen, vilket många tycker är välkommet. Den partiella ålderspensionen och de nya möjligheter som den ger väckte livlig debatt i offentligheten.

Rikligt med bakgrundsutredningar

Pensionsskyddscentralen producerade bakgrundspromemorior och kalkyler bl.a. åt en arbetsgrupp som utredde familjepensionen enligt en överenskommelse som träffats i förhandlingarna om pensionsreformen. Arbetsgruppens rapport innehöll flera alternativa sätt att utveckla familjepensionsskyddet. Det har inte ännu fattats beslut om fortsatta åtgärder.

Social- och hälsovårdsreformen kan medföra att ett stort antal anställda flyttas mellan den offentliga och den privata sektorn. Pensionsskyddscentralen har gjort utredningar för den arbetsgrupp som dryftade hur eventuella finansieringsstörningar till följd av detta kunde lindras med hjälp av en s.k. överföringsavgift. Arbetet har gått vidare i en arbetsgrupp som utreder olika modeller för en sammanslagning av pensionssystemen för

den privata och den kommunala sektorn och för- och nackdelar med en sammanslagning.

SHM tillsatte en arbetsgrupp för utvecklingen av FöPL-pensionsskyddet närmast med tanke på hur pensionsskyddet ska ordnas för s.k. egenanställda. Sedermera har arbetet framskridit i form av en bredare kartläggning av möjligheterna att reformera hela FöPL-pensionsskyddet. Pensionsskyddscentralen gjorde omfattande bakgrundsutredningar som ger riklig ny information om försäkringspraxis bland olika typer av företagare.

Förväntningarna på arbetsgruppens arbete är stora. Grundprinciperna för FöPL har inte ändrats på något väsentligt sätt sedan lagen stiftades år 1970. FöPL svarar inte längre på kraven från det förändrade arbetslivet och företagandet och är i stort behov av revidering.

På sensommaren publicerade PSC och Sitra tillsammans pensionskalkyler med anknytning till arbetslivets förändringsscenarier. De visade att arbetspensionssystemet relativt väl klarar av också radikala förändringar i arbetslivet. Det är naturligt, eftersom intjäningen av arbetspension huvudsakligen är knuten endast till arbetsinkomsterna och inte till arbetslivets kvalitativa egenskaper.

Livligare publikationsverksamhet och kommunikation

Vi producerade lika många publikationer som året innan. Något fler texter än under tidigare år publicerades i vetenskapliga och andra tidskrifter – också internationella. På etk.fi publicerade vi nästan 70 blogginlägg, som nådde direkt ca 15 000 läsare. En del blogginlägg gav också upphov till artiklar i medierna.

Enligt sin strategi deltog Pensionsskyddscentralen aktivt i debatten om pensionsskyddet. I synnerhet en rapport om pensionärernas ekonomi och konsekvensanalyserna av ett medborgarinitiativ till ändring av arbetspensionsindexet fick mycket användning i den tidvis också häftiga debatten.

De effektiverade kommunikationsinsatserna om pensionsreformen fortgick ännu under början av året. Det skedde bl.a. med infoblänkare och reklam för den huvudsakliga kommunikationskanalen, webbplatsen Pensionsreformen.fi. Under våren flyttades innehållet på webbplatsen steg för steg till den omarbetade Arbetspension.fi-webbplatsen, där kommunikationen om pensionsförändringar fortsätter på ett naturligt sätt.

Förberedelser för inkomstregistret och dataskyddsfrågorna

Pensionsskyddscentralen medverkade i inkomstregisterprojektet och beredningen av lagarna om det och koordinerade bakgrundsberedningen av projektet inom arbetspensionssektorn. Ar-

betspensionssektorn är med i inkomstregistret i egenskap av användare av löneuppgifter redan i projektets första skede år 2019. Inkomstregistret medför också ändringar i övervakningen av försäkringen. Projektet framskred ungefär enligt tidsplanen, bortsett från att lagstiftningen fördröjdes i någon mån.

EU:s dataskyddsförordning medförde också beredningsarbete. Vi deltog i ett lagberedningsprojekt inför förordningens ikraftträdande. EU:s dataskyddsförordning förutsätter många preciseringar av praxis kring kunduppgifter, och vi gick igenom dem på bred front i samarbete med Arek Oy, som tillhandahåller gemensamma it-tjänster för arbetspensionssektorn. I samarbete främjade vi också en reform av utdragstjänsterna och de ändringsarbeten som förutsätts av det elektroniska systemet för utbyte av socialförsäkringsuppgifter på EU-nivå.

Några av Pensionsskyddscentralens it-system omarbetades tekniskt. Inom ramen för e-tjänstprojektet eETK prövade vi på nya kanaler för kundtjänst, bl.a. chatt. Pensionsskyddscentralens nya kundservice, som kombinerar flera tjänster, öppnades i mars år 2018.

Moderniseringen av huset till ett aktivitetsbaserat kontor visade sig bli betydligt dyrare än väntat, och vi tog en timeout i frågan. Lokalitetspaneringen går vidare i samarbete med staden under våren 2018. Verksamheten fortsätter i de nuvarande lokaliteterna under de närmaste åren.

Vi inför fortsättningsvis nya sätt att arbeta med sikte på ombyggda lokaler. Särskild uppmärksamhet fäster vi vid att utnyttja digitala arbetsredskap mångsidigare och mera systematiskt än förr.

Kunderna och personalen nöjda

På hösten gjordes en kundnöjdhetsenkät, som görs vartannat år och omfattar Pensionsskyddscentralens alla intressegrupper. Resultaten var goda på nästan alla delområden. Medeltalet för alla frågor var 4,22 på skalan 1–5. Betyget för den senaste kontakten höjdes från 4,25 i föregående enkät till 4,3.

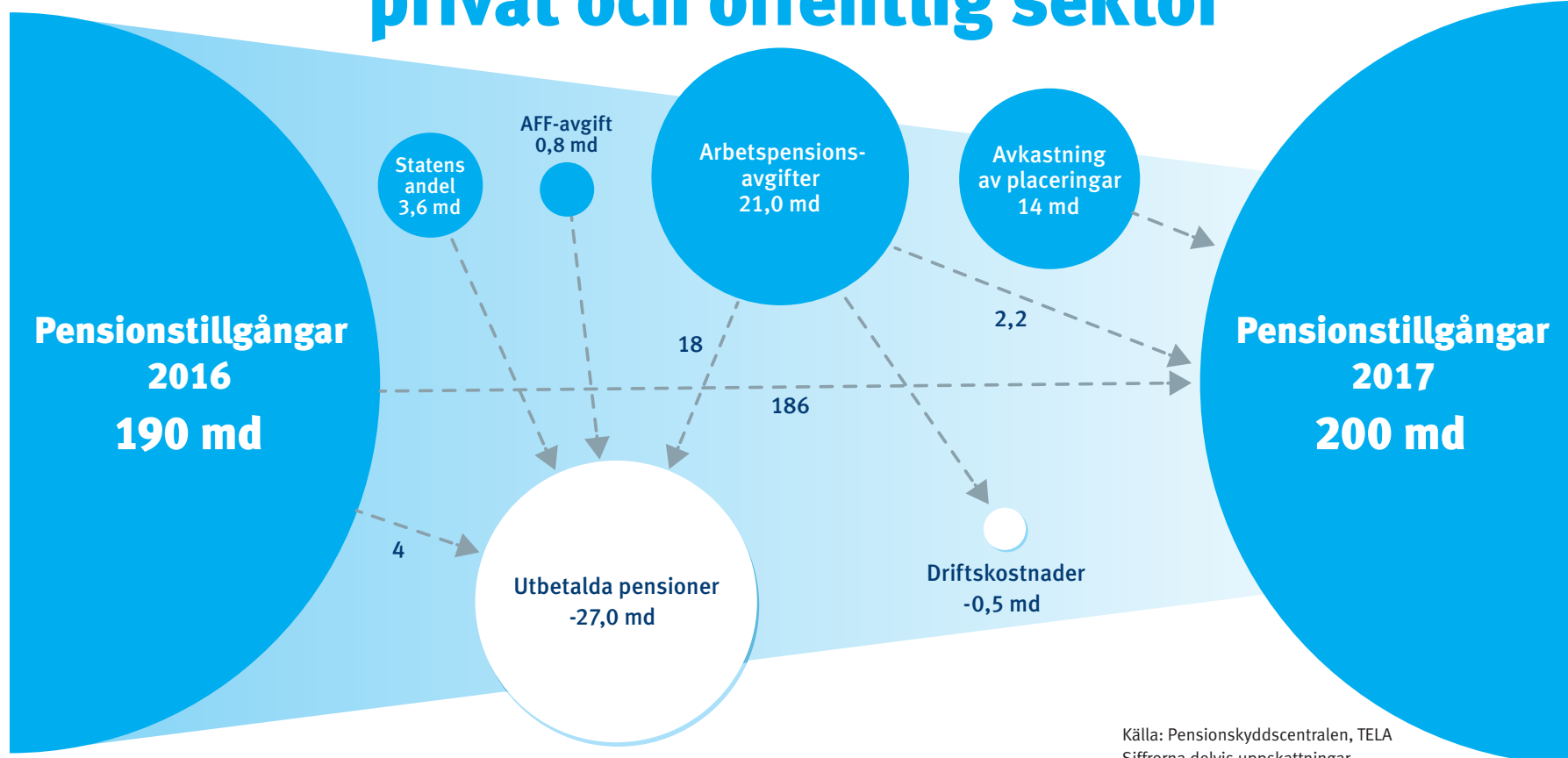
Enligt dem som svarat är tillförlitlighet och sakkunskap Pensionsskyddscentralens klaraste styrkor. Dessutom fick Pensionsskyddscentralen ett gott betyg för sina kommunikationstjänster i en mediebarometerenkät för SHM:s förvaltningsområde, som gjordes vid årsskiftet.

Enligt Pensionsskyddscentralens personalundersökning är de anställda motiverade och upplever att de behärskar sitt arbete väl. Arbetsgivarbilden anses också vara bra. Förbättringar efterlystes i fråga om några tillvägagångssätt och arbetsredskap och lönesystemet.

Jag tackar Pensionsskyddscentralens personal för väl utfört arbete. Jag tackar också vårt representantskap och vår styrelse för deras insats för arbetspensionsskyddet och Pensionsskyddscentralen.

Jukka Rantala

Arbetspensionspengarna i omlopp, privat och offentlig sektor



Källa: Pensionskyddscentralen, TELA
Siffrorna delvis uppskattningar.

Penningflödena inom arbetspensionssystemet inbegriper penningflödena enligt de flesta pensionslagarna. Den årliga granskningen utgår från pensionstillgångarna i början av året. Tillgångarna utökas med intäkterna och minskas med utgifterna. Resultatet blir pensionstillgångarna vid årets slut.

Det lagstadgade arbetspensionsskyddet finansieras huvudsakligen av dem som betalar arbetspensionsavgifter: arbetsgivarna, arbetstagarna och företagarna. Dessutom betalar Arbetslöshetsförsäkringsfonden och staten sin andel av pensionsutgifterna. En del av pensionskostnaderna betalas ur de pensionsmedel som arbetspensionsanstalterna fonderat och avkastningen av fonderna.

Pensionsmedlen förvaltas av arbetspensionsanstalterna, som också betalar ut pensionerna. En del av arbetspensionsavgifterna under varje år fonderas för senare bruk, men å andra sidan löser man också upp fonder när pensioner betalas ut. I arbetspensionsavgifterna ingår också en andel för att täcka kostnaderna för arbetspensionsanstalternas verksamhet.

Personal

Vid slutet av år 2017 var antalet anställda på Pensionsskyddscentralen 333 personer. Av dem arbetade 96 procent i stadigvarande anställningar. Personalomsättningen var 4 procent, de nypensionerade medräknade. Genomsnittsåldern för dem som gått i ålderspension var 64,1 år. Kvinnornas andel av personalen var 76 procent. Två av tre anställda har högskoleexamen.

Betydelsefullt arbete

Hösten 2017 gjordes en personalundersökning som uppvisade goda resultat. Pensionsskyddscentralens personal upplever sitt arbete som mycket betydelsefullt. De anställda delar PSC:s värderingar och ser dem som eftersträfvansvärda. Enligt undersökningen betraktar personalen sitt ar-

bete som utmanande och intressant och upplever att de åstadkommer något nyttigt.

Personalundersökningen visade också att företagshälsovården fungerar väl och att personalen uppskattar satsningarna på välbefinnande i arbetet. Särskilt glädjande är det att varken diskriminering eller sexuella trakasserier förekommer på PSC. Personalen upplever också att PSC är en jämställd arbetsplats.

Arbetet under kontroll – allt fler distansdagar

Enligt personalundersökningen anser personalen att arbetet har tydliga mål. Åttiofem procent av de anställda upplever att chefer och kolleger har mycket eller väldigt mycket förtroende för dem. Distansarbetet har ökat ytterligare, vilket förut-

sätter förtroende men också ökar det ömsesidigt. Antalet distansdagar ökade fortsättningsvis. De blev ca en tredjedel fler än året innan.

Hälsocoaching som stöd för arbetshälsan

PSC tog i bruk en s.k. hälsocoachingmodell, där det ingår en årlig energiresurskartläggning som företagshälsovården genomför. Utgående från enkätsvaren erbjuds hälsointervjuer för dem som ingår i riskgrupper och dessutom olika slags coaching t.ex. för dem som lider av sömnlöshet. De anställda har också fått stöd för att ta hand om sin hälsa i form av ett temaår som fokuserar på kondition. De har erbjudits t.ex. informationsvideor och olika slags gruppaktiviteter. För att uppmuntra till pausgymnastik anskaffades en ny app, Cuckoo, som aktiverar till rörelse med hjälp av spelelement.



MEDELÅLDER

48,2
ÅR



ANSTÄLLNINGSTID

16
ÅR



KURSDAGAR

4,7
PER ÅR



DISTANSDAGAR PER ÅR

22,4
/PERSON



ARBETSENGAGEMANG

3,93/5

Verksamhetsberättelse 2017

Omvärlden

Efter en långvarig recession växte Finlands ekonomi raskt år 2017. Sysselsättningen förbättrades till nästan 70 procents nivå och sysselsättningsgraden bland äldre personer fortsatte öka. Som resultat av den goda utvecklingen minskade underskottet i den offentliga ekonomin jämfört med året innan. Också skuldsättningen var mindre än året innan.

I enlighet med konkurrenskraftsavtalet var inkomstutvecklingen måttfull. Mot slutet av året inleddes förbundsvisa förhandlingar om nya avtal och höjningsnivåer. Om nivån på arbetspensionsavgiften och omfördelning av avgiftsandelarna mellan arbetsgivare och arbetstagare hade man avtalat redan tidigare.

I den förväntade tiden i arbete, som mäter arbetslivslängden, skedde en liten gynnsam utveckling. Den förväntade pensioneringsåldern steg med en decimal till 61,2 år. Antalet nypensionerade hölls på samma nivå som året innan (75 400). Tre av fyra gick i ålderspension och nästan 19 000 personer i invalidpension. Dessutom började 12 500 personer få partiell ålderspension under årets lopp. I januari 2017 hann 2 300 personer gå i deltidspension.

Pensionsskyddscentralens verksamhet

År 2017 var det första året då Pensionsskyddscentralens nya strategi *”Klarspråk om pensionerna, tjänster som träffar rätt”* för åren 2017–2021 verkställdes.

Under årets lopp gjordes många olika utredningsarbeten. En arbetsgrupp som utredde familjepensionen avslutade sitt arbete med att offentliggöra sin rapport i början av året. Pensionsskyddscentralen var en central informationsproducent för rapporten.

Man utredde social- och hälsovårdsreformens konsekvenser för finansieringen av pensionskyddet och överföringsavgiften, som anknyter till ändringarna av finansieringen. Med anknytning till reformen och eventuella ändringar av försäkringen av arbetstagare tillsattes mot slutet av året en ny arbetsgrupp, där Pensionsskyddscentralen medverkade.

Pensionsskyddscentralen hjälpte till vid utredningen av försäkring genom faktureringsstjänstföretag. I slutet av året inleddes också arbetet för utvecklingen av FöPL-försäkringen i en informell arbetsgrupp vid SHM som ett fortsatt upp-

drag. Pensionsskyddscentralen medverkade i arbetsgruppen och producerade material för den.

Pensionsskyddscentralen deltog också i utredningen av incitament för personer med partiell arbetsförmåga. Arbetet fortsätter mer konkret år 2018.

Pensionsskyddscentralen gjorde talrika kalkyler och promemorior för olika arbetsgrupper och för samhällsaktörers behov och deltog i debatten om pensionskyddet och dess nivå bland annat genom att ge intervjuer i medier och hålla föredrag på olika tillställningar. Pensionsskyddscentralen var i offentligheten i synnerhet i början av året, när pensionärernas ekonomiska ställning debatterades och ett medborgarinitiativ om ändring av arbetspensionsindex skulle behandlas av riksdagen.

Publikationsverksamheten var ungefär på samma nivå som under tidigare år, men utöver det skrevs och publicerades det ett stort antal blogginlägg. Det publicerades också något fler texter i artikelformat i vetenskapliga och andra tidskrifter. En större del av artiklarna än förr utkom i internationella vetenskapliga tidskrifter.

Information om pensionsreformen spreds aktivt till slutet av mars med webbplatsen Pensionsreformen.fi som huvudsaklig kanal. Innehållet på webbplatsen överfördes successivt till webbplatsen Arbetspension.fi, där kommunikationen om pensionsförmånerna fortsatte på ett naturligt sätt. Arbetspension.fi öppnades omarbetad våren 2017. Material från webbplatsen Pensionsreformen.fi, som skapats för att informera om pensionsreformen, togs in som en del av Arbetspension.fi och informationen om de nya pensionsformerna blev en del av den normala medborgarkommunikationen. Man ökade satsningarna på information om pensionsförmånerna och grundprinciperna för arbetspensionen och gjorde också upp en plan för medborgarkommunikation.

Pensionsskyddscentralen deltog i inkomstregisterprojektet som leds av finansministeriet och i social- och hälsovårdsministeriets arbete med beredning av ändringar av arbetspensionslagarna på grund av inkomstregistret samt i bakgrundsarbetet för dessa inom arbetspensionssektorn. Målet för inkomstregistret är att minska arbetsgivarernas administrativa börda. Arbetspensionssektorn har förbundit sig att medverka till inkomstregistret i egenskap av användare av löneuppgifterna i projektets första skede år 2019 och i egenskap av anmälare av uppgifter om betalning av förmåner år 2020.

Inkomstregistret medför ändringar i Pensionsskyddscentralens övervakning av försäkringen. Ändringarna har förberetts genom att utreda al-

ternativa sätt att övervaka arbetsgivarna när inkomstregistret är i bruk. Tekniska kravspecifikationer har inletts för en del åtgärder.

Pensionsskyddscentralen deltog i ett lagberedningsprojekt inför ikraftträdandet av EU:s dataskyddsförordning, som leddes av social- och hälsovårdsministeriet.

Pensionsskyddscentralens egna it-investeringar inriktades i synnerhet på att tekniskt förnya it-systemen för bättre användbarhet och för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven i den nya dataskyddsförordningen. I e-tjänstprojektet eETK gjordes pilotförsök med nya servicekanaler och infördes identifieringstjänsten suomi.fi som den nationella servicearkitekturen erbjuder.

Den ekonomiska utvecklingen

Pensionsskyddscentralen tar ut verksamhetsbaserade serviceavgifter för tjänster som den producerar. Pensionsanstalterna ansvarar för Pensionsskyddscentralens kostnader enligt försäkrade lönesummor till den del som Pensionsskyddscentralens serviceavgifter för olika funktioner och övriga intäkter inte räcker till för att täcka kostnaderna. När pensionsanstalternas kostnadsandel fastställs beaktas ett tillräckligt överskott för att trygga Pensionsskyddscentralens likviditet.

Med kostnadsandelen som ingår i arbetspensionsavgiften bestreds 39,6 miljoner euro av Pen-

sionsskyddscentralens kostnader år 2017. Det var 1,6 miljoner euro mer än år 2016.

Den största intäktsposten för tjänsteverksamheten, försäljningen av registertjänster, var ca 1,3 miljoner euro, dvs. 0,1 miljoner euro mindre än år 2016. En del av de tjänster som är avsedda för myndighetskunder anlätades mindre än uppskattat. Övriga intäkter av tjänsteverksamheten (bl.a. försäljning av utbildningstjänster och sakkunnigarbete) var 0,5 miljoner euro, vilket innebär en liten minskning från året innan. Underskottet var störst i fråga om försäljning av utbildningstjänster. Det fanns färre deltagare i utbildningarna än året innan. Övriga intäkter (0,5 miljoner euro) hölls på samma nivå som året innan.

Pensionsskyddscentralens kostnader var 42,0 miljoner euro. Kostnaderna ökade med 1,3 miljoner euro från året innan.

Kostnaderna för köpta tjänster var sammanlagt 11,3 miljoner euro. Köpen av registertjänster med korrigeringar uppgick till 7,9 miljoner euro, dvs. 0,9 miljoner euro mindre än året innan. Kostnaderna för övriga köpta tjänster var 3,4 miljoner euro och ökade med 0,3 miljoner euro från året innan.

Personalkostnaderna var 21,7 miljoner euro, 0,8 miljoner euro mer än år 2016. Personalen fick kompensation för den registrerade APL-tilläggs-pensionen och motsvarande gruppensionsförsäkring som upphört vid utgången av året innan.

Kompensationen gavs delvis i pengar (0,3 miljoner euro) och delvis genom att teckna en avgiftsbestämd gruppensionsförsäkring med engångspremie (0,9 miljoner euro). De frivilliga personalkostnaderna var 1,0 miljoner euro. De minskade något från året innan.

Administrationens ict-kostnader 2,1 miljoner euro inkluderar bland annat ict-leverantörsarbete och inhyrd ict-arbetskraft som behövs till stöd för tjänsteverksamheten. Kostnaderna ökade med 0,1 miljoner euro jämfört med året innan. De kostnader som ökade mest var köpen av driftstjänster, 0,4 miljoner euro, men å andra sidan minskade kostnaderna för inhyrd it-arbetskraft, färdig programvara och underhåll av apparaterna.

Kontors- och fastighetskostnaderna var 2,3 miljoner euro. De var 0,7 miljoner euro större än året innan. Planerna på en ombyggnad av Pensionsskyddscentralens nuvarande lokalteter avbröts, eftersom det visade sig att det var osäkert om den planerade ombyggnaden skulle vara ekonomiskt meningsfull. Konsult- och planeringsutgifterna (0,7 miljoner euro) som uppkommit under projektet bokfördes som kostnad i stället för att aktiveras.

Avskrivningarna var 1,4 miljoner euro och de ökade med 0,5 miljoner euro från året innan. Avskrivningsplanen för kontorshuset ändrades så att den motsvarar byggnadens sannolika ekono-

	2017	2016	2015
Intäkter sammanlagt	41,9	40,5	40,9
Kostnadsandelar	39,6	38,1	38,3
Intäkter av tjänsteverksamheten			
Försäljning av registertjänster	1,3	1,4	1,5
Övriga intäkter av tjänsteverksamheten	0,5	0,6	0,6
Övriga intäkter	0,5	0,5	0,5
Kostnader sammanlagt	42,0	40,7	41,4
Köpta tjänster			
Köp av registertjänster	7,9	8,8	8,7
Övriga köpta tjänster	3,4	3,1	4,0
Personalkostnader	21,7	20,9	21,2
Avskrivningar	1,4	0,9	0,8
Övriga kostnader	7,6	7,0	6,7
Finansiella intäkter och kostnader	0,2	0,2	0,5
Kostnadsandelsskuld	19,8	23,2	24,3

Nyckeltal miljoner euro

miska användningstid, nio (9) år. Tomtarrendeaftalet för kontorshuset går ut år 2025 och avskrivningsplanen för byggnaden motsvarar den återstående arrendetiden efter ändringen.

Investeringar gjordes för sammanlagt 0,4 miljoner euro och de hänförde sig huvudsakligen till maskiner och anläggningar i byggnaden.

De finansiella intäkterna (0,2 mn euro) bestod huvudsakligen av ränta på ett delägarlån till Arek

Oy. De finansiella intäkterna hölls på samma nivå som året innan.

Pensionsskyddscentralens kostnadsandelsskuld, dvs. det ackumulerade överskottet av de kostnadsandelar som pensionsanstalterna betalat till Pensionsskyddscentralen, var 19,8 miljoner euro i slutet av år 2017. Kostnadsandelsskulden minskade med 3,4 miljoner euro från året innan. De finansiella tillgångarna uppgick i slutet av år 2017 till 12,3 miljoner euro. Likviditeten hölls god hela året.

Personal

Det genomsnittliga antalet anställda på Pensionskyddscentralen under årets lopp minskade med 9 personer från året innan.

Pensionskyddscentralens personalantal i genomsnitt samt löner och arvoden

år	personal	löner och arvoden (1 000 €)
2017	339	17 203
2016	348	16 847
2015	364	17 083

Riskhantering

Riskanalyser gjordes i samband med resultatplaneringen på alla avdelningar och i ledningen. Riskerna bedömdes med tanke på både de strategiska målen och serviceverksamhetens mål.

I samband med resultatrapporteringen rapporterades också riskutvecklingen under året och utfallna oförutsedda risker. Inga betydelsefulla risker utföll år 2017.

Riskerna i samband med beredningen av inkomstregistret utföll delvis, eftersom beredningen av lagstiftningen om inkomstregistret fördröjdes ytterligare från den ursprungliga tidsplanen och den tid som behövdes för lagstiftningsarbetet var längre än väntat. Dessutom specificerades informationsinnehållet om förmåner som ska uppges som mer omfattande än enligt de tidigare planerna, vilket medför ytterligare arbete för arbetspensionsanstalterna.

Modellen för samarbetet med it-tjänsteleverantören ändrades våren 2017 för att lösa kvalitetsproblemen, men trots det uppnåddes den förväntade kvalitetsnivån inte till alla delar.

Redan mot slutet av år 2016 blev det i samband med medborgarinitiativet om pensionsindex synligt att Pensionskyddscentralens roll som opartisk sakkunnig ifrågasätts. Också den övriga sakkunniginformationen från Pensionskyddscentralen och kommunikationen kring den utsattes tidvis för särskild observation bland kritiker. Under slutet av året kunde det konstateras att kommunikationsmiljön allmänt lugnade ner sig.

Styrelsen

År 2017 var Pensionskyddscentralens 57 verksamhetsår. Styrelsen sammanträdde nio gånger och höll två seminarier. Styrelsens treåriga mandatperiod inleddes i början av år 2017.

Framtidsutsikter

Världsekonomin växer kraftigt. Utvecklingsutsikterna för Europeiska unionens och euroområdet ekonomi verkar starka. Å andra sidan medför beredningen av Brexit osäkerhet i EU-områdets utveckling för flera år framåt.

Tack vare ökad export och sysselsättning har långtidsutsikterna för Finlands samhällsekonomi och offentliga finanser förbättrats. Inhemsk efterfrågan har gynnats av en stark byggboom i tillväxtcentra. Med de förbättrade utsikterna har också investeringarna, som länge varit svaga, vänt till det bättre.

Antalet nya pensionstagare förväntas småningom minska från toppsiffrorna under de senaste åren. Trots det fortsätter den totala mängden pensionerad befolkning att öka. Pensionsutgifterna ökar liksom fortsättningsvis, om också långsammare tack vare reformen av arbetspensionslagarna. När åldersgränserna höjs förväntas den genomsnittliga pensioneringsåldern stiga. Arbetspensionsreformen bidrar också till en positivare bedömning av ekonomins och sysselsättningens utveckling och den offentliga ekonomin på lång sikt.

En positiv, om också måttfull, inkomstutveckling och en förbättrad sysselsättning ökar lönesumman. Placeringsavkastningen på arbetspensionsfonderna har varit mycket hög de senaste åren.

Framdeles är avkastningen förknippad med avsevärd osäkerhet. Förutom avkastningsutvecklingen påverkar också det att försäkringsavgifterna hålls på nuvarande nivå hur stora buffertar pensionsfonderna har och hur de används, liksom spelrummet för finansieringen av arbetspensionsskyddet under de närmaste åren.

De ljusare ekonomiska utsikterna torde också öka medborgarnas förtroende för andra samhällsstrukturer, vilket kan bidra till att röja väg för kommunikation om arbetspensionsfrågor. Fuskmediernas triumftåg kan få sitt slut genom att medborgarna tröttnar och ingen börjar längta efter tillförlitliga nyhetskällor. Det torde öka utrymmet för saklig information, men enklare och mera lättfattlig information är en trend som ytterligare ökar.

Pensionsskyddscentralens nya strategi fokuserar på verkställigheten, uppföljningen och utvärderingen av arbetspensionsreformen, kommunikationen för att öka kännedomen om pensionsskyddet, stödet för gemensamma mål och beslut inom arbetspensionssektorn och utvecklingen av Pensionsskyddscentralens och arbetspensionssektorns tjänster som en del av digitaliseringen.

År 2018 är viktigt med tanke på införandet av inkomstregistret. It-systembyggena och testningar-

na inom inkomstregisterprojektet måste framskrida planerligt och koordinerat inom såväl Skatteförvaltningen, arbetspensionssystemet som andra intressegrupper för att inkomstdatasystemet framgångsrikt ska kunna tas i bruk i början av år 2019. Man måste också satsa brett på att informera om ändringen, så att informationen når alla som ska lämna in löneuppgifter.

I Pensionsskyddscentralens egna it-system görs det under de närmaste åren ändringsarbeten som bl.a. beror på införandet av EESSI (elektroniskt system för utbyte av socialförsäkringsuppgifter) och inkomstregistret. År 2018 införs elektronisk kundtjänst (eETK). I samband med ändringarna satsas det på omsorgsfull testning för att säkerställa kontinuiteten och datasäkerheten.

Åren 2018–2019 uppskattas Pensionsskyddscentralens kostnader minska något från nivån år 2017. År 2017 ökade kostnaderna på grund av exceptionella poster (engångsersättningen för personalens tilläggspensionsförsäkring, planeringen av ombyggnad av kontoret, ändringen av avskrivningsplanen för byggnaden). Till åren 2018–2019 hänför sig bl.a. it-systemkostnader som följer av inkomstregistret och det elektroniska utbytet av socialförsäkringsuppgifter inom EU. Om Areks omarbetning av utdragstjänsterna blir verklighet ökar den också kostnaderna åren 2018–2019.

Styrelsen

Styrelsen 2017–2019

Jukka Ahtela, Ahtela Consulting Oy, ordförande

Raija Volk, social- och hälsovårdsministeriet, vice ordförande

Eeva-Liisa Inkeroinen, Teknologiiindustrin rf

Ilkka Oksala, Finlands näringsliv EK

Antti Tanskanen, Finlands näringsliv EK

Markku Jalonen, KT Kommunarbetsgivarna

Sinikka Näätäsaari, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Keijo Karhumaa, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf

Katarina Murto, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf

Katja Veirto, Akava rf, till 11.6.2017

Jore Tilander, Finlands Juristförbund, under tiden 11.6.2017–7.12.2017

Lotta Savinko, Akava rf, från 7.12.2017

Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf

Janne Makkula, Företagarna i Finland rf

Allan Paldanius, Keva

Pasi Mustonen, Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma

Satu Huber, Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget ELO, till 31.12.2017

Sini Kivihuhta, Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen, från 1.1.2018

Bokslut

Resultaträkning

	1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
Intäkter				
Kostnadsandelar	39 645 646,20		38 051 737,04	
Intäkter av tjänsteverksamheten	1 718 313,40		1 978 365,47	
Övriga intäkter	494 158,54	41 858 118,14	487 788,63	40 517 891,14
Kostnadsfördelning				
Erhållna kostnadsfördelningsposter	2 237 191 757,20		2 143 562 778,69	
Betalda kostnadsfördelningsposter	-2 237 264 846,89		-2 143 527 180,83	
Överföring till nästa period	73 089,69	-	-35 597,86	-
Kostnader				
Köpta tjänster	-11 325 327,35		-11 874 824,41	
Personalkostnader				
Löner och arvoden	-17 202 595,21		-16 846 634,32	
Pensionskostnader	-3 746 860,77		-3 084 115,23	
Övriga lönebikostnader	-715 297,95		-977 141,33	
Avskrivningar	-1 403 431,03		-877 208,21	
Övriga kostnader	-7 618 255,03	-42 011 767,34	-7 022 341,96	-40 682 265,46
Resultat före finansiella poster		-153 649,20		-164 374,32
Finansiella intäkter och kostnader				
Intäkter av placeringar av bestående aktiva	4 456,64		-	
Övriga ränte- och finansiella intäkter	164 318,04		165 158,29	
Räntekostnader	-15 125,48	153 649,20	-783,97	164 374,32
Räkenskapsårets resultat		<u>0</u>		<u>0</u>

Balansräkning

AKTIVA		31.12.2017	31.12.2016
Bestående aktiva			
Immateriella nyttigheter			
Immateriella rättigheter		68 472,92	35 381,09
Materiella nyttigheter			
Byggnader och konstruktioner	7 764 822,18		8 658 586,00
Maskiner och anläggningar	911 027,58		1 097 338,06
Övriga materiella nyttigheter	88 178,16		88 178,16
Pågående anskaffningar	-	8 764 027,92	73 225,10
			9 917 327,32
Aktier och andelar			
Andelar i ägarintresseföretag	35 488,02		35 488,02
Övriga aktier och andelar	335 652,14	371 140,16	335 652,14
			371 140,16
Rörliga aktiva			
Fordringar			
Långfristiga			
Lånefordringar		2 445 695,21	3 057 119,01
Kortfristiga			
Försäljningsfordringar	386 809,72		358 465,27
Lånefordringar	611 423,80		
Övriga fordringar	239,00		987,57
Resultatregleringar	1 433 864,05		2 278 585,87
Utjämningsandelar vid kostnadsfördelningen	10 028,69	2 442 365,26	-
			2 638 038,71
Kassa och bank			
		12 304 076,17	13 633 272,13
		26 395 777,64	29 652 278,42
PASSIVA		31.12.2017	31.12.2016
Eget kapital			
Resultat från tidigare räkenskapsperioder	0		0
Räkenskapsperiodens resultat	0	0	0
Främmande kapital			
Långfristigt			
Övriga skulder		15 900,00	15 900,00
Kortfristigt			
Skulder till leverantörer	1 832 839,05		1 526 921,16
Övriga skulder	439 879,56		495 216,58
Resultatregleringar	4 334 001,43		4 342 031,96
Utjämningsandelar vid kostnadsfördelningen	-		61 942,46
Kostnadsandelsskuld	19 773 157,60	26 379 877,64	23 210 266,26
		26 395 777,64	29 636 378,42
			29 652 278,42

Finansieringsanalys

	2017	2016
Kassaflödet i den ordinarie verksamheten		
Erhållna kostnadsandelar från pensionsanstalterna	36 208 537,54	36 955 127,02
Erhållna betalningar av intäkter av tjänsteverksamheten och övriga intäkter	2 184 876,06	2 499 152,14
Betalningar av den ordinarie verksamhetens kostnader	-39 456 438,53	-39 651 678,59
Erhållna räntor	10 210,90	112 804,56
Betalda räntor	-6 551,03	-72,14
Kassaflödet i den ordinarie verksamheten	-1 059 365,06	-84 667,01
Kassaflödet i kostnadsfördelningen		
Erhållna kostnadsfördelningsposter	2 237 191 889,85	2 143 700 345,79
Betalda kostnadsfördelningsposter	-2 237 263 728,35	-2 143 526 606,79
Kassaflödet i kostnadsfördelningen	-71 838,50	173 739,00
Kassaflödena för investeringarnas del		
Investeringar i materiella och immateriella nyttigheter	-355 304,99	-1 836 948,55
Erhållna räntor av investeringar	152 855,95	137 570,36
Erhållna dividender av investeringar	4 456,64	0,00
Kassaflödena för investeringarnas del	-197 992,40	-1 699 378,19
Förändring av penningtillgångar	-1 329 195,96	-1 610 306,20
Penningtillgångar vid räkenskapsperiodens början	13 633 272,13	15 243 578,33
Penningtillgångar vid räkenskapsperiodens slut	12 304 076,17	13 633 272,13
	-1 329 195,96	-1 610 306,20

Noter till bokslutet

UPPRÄTTANDE AV BOKSLUT

Anläggningstillgångarna redovisas i balansräkningen enligt anskaffningsutgift efter avdrag för planenliga avskrivningar. På anskaffning av programvarulicenser har gjorts en linjär avskrivning på fyra år. På byggnaden har gjorts en linjär avskrivning på 9 år. Avskrivningar på övriga materiella nyttigheter har gjorts planenligt som maximala restvärdesavskrivningar enligt näringskattelagen. Anläggningstillgångar med en ekonomisk användningstid på mindre än tre år har bokförts som kostnader under den räkenskapsperiod då anskaffningen gjorts. Avskrivningsplanen är densamma som året innan, bortsett från avskrivning på byggnaden, som tidigare var en maximal avskrivning enligt näringskattelagen.

Utvecklingsarbeten som hänför sig till it-systemen har behandlats som årliga kostnader.

Den ordinarie verksamhetens resultat överförs som en intern överföring till kostnadsandelsposten i resultaträkningen och till kostnadsandelsskulden i balansräkningen.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

2017

2016

Personalkostnader och genomsnittligt personalantal

Personalkostnader	21 664 753,93	20 907 890,88
Personal	339	348

APL-tilläggs-pensionsförsäkringen och grupp-pensionsförsäkringen Etueläkevakuutus upphörde att gälla 31.12.2016. Förmånerna omfattade sammanlagt 174 personer. Det framtida ansvaret överfördes under år 2017 delvis till ett utomstående försäkringsbolag (889 770,00 euro) och betalades delvis till de försäkrade (330 658,00 euro). Kostnaderna för det ersättande arrangemanget var sammanlagt 1 220 428 euro.

Löner och arvoden till ledningen

Verkställande direktören och hans ställföreträdare	422 973,02	414 444,72
Styrelsen	119 725,00	116 860,00
Representantskapet	44 803,55	42 732,00

Verkställande direktörens lön och naturaförmåner var 262 205,94 euro.

Verkställande direktörens ställföreträdares lön och naturaförmåner var 160 767,08 euro.

Verkställande direktörens och hans ställföreträdares pensionsålder och pensioner följer ArPL. Dessutom omfattades de av en sluten tilläggs-pensionsordning som gällde hela personalen och som upphörde 31.12.2016. Tilläggs-pensionens belopp är litet.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN	2017	2016
Intäkter av tjänsteverksamheten		
Försäljning av registertjänster	1 256 311,80	1 366 643,06
Försäljning av sakkunnigarbete	76 596,71	91 013,62
Försäljning av utbildningstjänster	290 432,00	371 960,00
Försäljning av publikationer	11 260,00	-
Övriga intäkter av tjänsteverksamheten	83 712,89	148 748,79
Intäkter av tjänsteverksamheten sammanlagt	1 718 313,40	1 978 365,47
Övriga intäkter		
Övrig försäljning av personalens arbetsinsats	22 013,48	28 268,91
Övrig försäljning	50 581,19	46 831,34
Hysesintäkter	374 633,14	301 565,50
Bruksavgifter	24 534,73	24 328,98
Övriga intäkter	22 396,00	86 793,90
Övriga intäkter sammanlagt	494 158,54	487 788,63
Köpta tjänster		
Registertjänster med korrigeringar	7 941 193,25	8 795 748,96
Övriga köpta tjänster	3 384 134,10	3 079 075,45
Köpta tjänster sammanlagt	11 325 327,35	11 874 824,41
Övriga kostnader		
Frivilliga personalkostnader	1 037 324,67	1 154 124,27
Kostnader för kontor och fastighet	2 273 186,51	1 568 801,72
Administrationens ict-kostnader	2 092 716,43	2 036 422,12
Den allmänna administrationens kostnader	1 303 937,92	1 391 670,03
Extern kommunikation och kundutbildning	521 278,57	600 145,55
Övriga kostnader	389 810,93	271 178,27
Övriga kostnader sammanlagt	7 618 255,03	7 022 341,96
Revisorsarvoden		
Revision	44 367,20	42 556,80
Övriga tjänster	3 372,80	1 382,60
Revisorsarvoden sammanlagt	47 740,00	43 939,40
Finansiella intäkter och kostnader		
Dividendintäkter		
Övriga	4 456,64	-
Övriga ränteintäkter och finansiella intäkter		
Ränteintäkter av lån		
Från ägarintresseföretag	152 855,95	137 570,36
Övriga ränteintäkter		
Från ägarintresseföretag	9 017,81	8 928,46
Från övriga	2 444,28	18 659,47
Räntekostnader		
Till övriga	-15 125,48	-783,97
Finansiella intäkter och kostnader sammanlagt	153 649,20	164 374,32

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Immateriella nyttigheter

Programvarulicenser			
Bokfört värde 01.01.2017	35 381,09	Bokfört värde 01.01.2016	-
Ökning	59 847,40	Ökning	47 174,79
Minskning	-	Minskning	-
Avskrivningar	-26 755,57	Avskrivningar	-11 793,70
Bokfört värde 31.12.2017	<u>68 472,92</u>	Bokfört värde 31.12.2016	<u>35 381,09</u>

Materiella nyttigheter

	Byggnader och konstruktioner	Maskiner och inventarier	Övriga materiella nyttigheter
Bokfört värde 01.01.2017	8 658 586,00	1 097 338,06	88 178,16
Ökning	179 235,80	117 415,36	-
Minskning	-	-50,00	-
Avskrivningar	-1 072 999,62	-303 675,84	-
Bokfört värde 31.12.2017	<u>7 764 822,18</u>	<u>911 027,58</u>	<u>88 178,16</u>
Bokfört värde 01.01.2016	7 445 877,00	1 284 110,49	88 178,16
Ökning	1 712 344,17	181 506,91	-
Minskning	-	-2 500,00	-
Avskrivningar	-499 635,17	-365 779,34	-
Bokfört värde 31.12.2016	<u>8 658 586,00</u>	<u>1 097 338,06</u>	<u>88 178,16</u>

I byggnader och inventarier ingår 31.12.2017 maskiner och anläggningar i byggnaden för 491 504,85 euro (31.12.2016 476 104,00 euro). Avskrivningsplanen för byggnaden ändrades år 2017 till linjär avskrivning på 9 år och avskrivningen på byggnaden var 909 164,67 euro (år 2016 340 936,14 euro).

Aktier och andelar

	2017		2016
Bokfört värde 01.01.2017	371 140,16	Bokfört värde 01.01.2016	371 140,16
Ökning	-	Ökning	-
Minskning	-	Minskning	-
Avskrivningar	-	Avskrivningar	-
Bokfört värde 31.12.2017	<u>371 140,16</u>	Bokfört värde 31.12.2016	<u>371 140,16</u>
Ägarintresseföretag	35 488,02		35 488,02
Övriga	335 652,14		335 652,14
	<u>371 140,16</u>		<u>371 140,16</u>
Andelar i ägarintresseföretag			
Arek Oy, hemort Helsingfors			
Antal aktier	3 087 999		
Ägarandel %	22,06		
Andel röster %	22,06		
Bokfört värde	35 488,02		
Eget kapital		142 340,11	142 340,10
Räkenskapsårets resultat (icke fastställt)		0,00	0,01

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN	2016	2015
Fordringar		
Långfristiga		
Lånefordringar hos ägarintresseföretag	2 445 695,21	3 057 119,01
Kortfristiga		
Försäljningsfordringar hos ägarintresseföretag	64 047,53	51 429,90
Lånefordringar hos ägarintresseföretag	611 423,80	-
Resultatregleringar		
Kreditnotor från ägarintresseföretag	922 345,00	1 578 111,72
Räntefordringar hos övriga	1 902,22	1 564,63
Uppskattad återbäring av försäkringsavgifter	26 164,34	153 794,71
Uppskattad ersättning för hälsovårdskostnader	77 088,75	79 150,70
Uppskattad ersättning för STPEL-anmälningar	5 200,00	139 100,00
Utgiftsförskott	399 759,69	324 225,31
Övriga resultatregleringar	1 404,05	2 638,80
Resultatregleringar sammanlagt	1 433 864,05	2 278 585,87
Lånefordran hos ägarintresseföretaget saknar säkerhet.		
Främmande kapital		
Leverantörsskulder till ägarintresseföretaget	645 630,19	630 671,94
Resultatregleringar		
Löneskuld inklusive sociala kostnader	134 679,00	111 130,00
Semesterlöneskuld inkl. sociala kostnader	3 898 185,43	4 057 381,42
Ränteskulder	7 455,91	-
Övriga resultatregleringsskulder till ägarintresseföretag		187 512,28
Övriga resultatregleringar	106 168,81	173 520,54
Resultatregleringar sammanlagt	4 334 001,43	4 342 031,96
ÖVRIGA NOTER	2017	2016
Ansvarsförbindelser och övriga ansvar		
Leasingansvar	148 266,27	209 673,39
Inteckning i arrenderätt och byggnad	387 336,00	387 336,00
Arrendeansvar	2 202 111,60	2 476 498,81

Arrendeavtalet gäller tomten 17019-1 i stadsdelen Böle, där Pensionsskyddscentralens kontorsbyggnad finns. Arrendegivaren är Helsingfors stad. Avtalet är i kraft 16.9.1974-31.12.2025. Den årliga arrendejusteringen är bunden till levnadskostnadsindex.

Undertecknande av verksamhetsberättelsen och bokslutet

Helsingfors den 21 mars 2018

Jukka Ahtela, ordförande Raija Volk Eeva-Liisa Inkeroinen
Keijo Karhumaa Sini Kivihuhta Janne Makkula Pasi Mustonen
Allan Paldanius Lotta Savinko Jukka Rantala, verkställande direktör

Revisionsberättelse

Till Pensionsskyddscentralens representantskap

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av bokslutet för Pensionsskyddscentralen (fo-nummer 0116415-4) för räkenskapsperioden 1.1.2017–31.12.2017. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till bokslutet.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av Pensionsskyddscentralens ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisions sed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisions sed beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet*. Vi är oberoende i förhållande till Pensionsskyddscentralen enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt full-

gjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av Pensionsskyddscentralens förmåga att fortsätta

verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera Pensionsskyddscentralen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisions sed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av

oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionsred använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- Skaffar vi oss en förståelse av den del av Pensionsskyddscentralens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om Pensionsskyddscentralens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa

uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att Pensionsskyddscentralen inte längre kan fortsätta verksamheten.

- Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för Pensionsskyddscentralens styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen. Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den ovan specificerade övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare

vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i verksamhetsberät-

telsen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Helsingfors, 23 mars 2018

Deloitte Ab
Revisions sammanslutning

Sirpa Bergström
CGR